

Študija:

Delovanje svetov in predstavnikov slovenske manjšine na Hrvaškem

Financer: Urad Vlade republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Obdobje trajanja: 2023

Izvajalec: Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana

Vodja: dr. Barbara Riman

Ljubljana, 2023

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

Kazalo

1. Uvod	3
2. Sveti in predstavniki slovenske manjšine na Hrvaškem	7
3. Analiza delovanja članov sveta slovenske manjšine v mandatu 2019–2023	17
4. Zaključek	25
5. Literatura	26
6. Popis grafov in tablic	30
7. Vprašalnik	31

1. Uvod

Politična participacija pripadnikov manjšin oz. njihovo vključevanje v politično življenje je kompleksna tematika. Gre za širši družbeni pojav, ki zajema različne oblike in intenzitete angažiranosti (Lamprianou 2013, 28). Mehanizmi politične udeležbe pripadnikov manjšin so različni, najpogostejši pa je sodelovanje političnih predstavnikov manjšin na volitvah ter njihova izvolitev v državne in lokalne politične institucije (Palermo & Woelk, 2003, 228–241).

Pravica narodnih manjšin do politične udeležbe pomeni omejitev absolutne vladavine večine, ki preprečuje trajni monopol oblasti s strani katere koli družbene strukture in omogoča enakovredno konkurenco političnih akterjev v njihovem boju za (politično) moč (Žagar, 2005, 48).

Udeležba pripadnikov določene manjšine v politiki, tako na državni kot lokalni ali regionalni ravni, močno vpliva tudi na druge pravice, ki jih določena manjšina ima. Težko je uresničiti nekatere pravice brez aktivnega političnega udeleževanja. To zlasti velja za vprašanja, ki jih neposredno zadevajo, vključno z izobraževanjem, uporabo jezikov in kulturnimi ustanovami (Vidau, 2017, 24).

Možnosti politične udeležbe, ki jih hrvaška zakonodaja omogoča pripadnikom manjšin,¹ torej tudi pripadnikom slovenske skupnosti na Hrvaškem (PSSH), so različne. Hrvaška zagotavlja naslednje modele vključevanja pripadnikov manjšin v politično življenje skupnosti, v katerih živijo:

- (1) delovanje v hrvaškem parlamentu;
- (2) sodelovanje v predstavniških telesih lokalnih in regionalnih oblasti;
- (3) delovanje v županijskih skupščinah, mestnih in občinskih svetih ter
- (4) izvolitev v izvršna telesa lokalne in regionalne samouprave (na mesta občinskih načelnikov, podžupanov na ravni mesta in županij) (Petričušić, 2021, 8).

Ustavni zakon o pravicah manjšin na Hrvaškem je poleg omenjenega vzpostavil tudi politično telo svetov in predstavnikov narodnih manjšin na Hrvaškem kot politična telesa politične participacije manjšin s ciljem ohranjanja, krepitve ter nasploh napredovanja in zaščite pripadnikov manjšin na Hrvaškem (Petričušić, 2021, 8).² Sveti in predstavniki narodnih manjšin imajo svetovalno funkcijo in predstavljajo kanal za vzpostavitev dialoga med regionalno oziroma lokalno samoupravo in narodno manjšino. Raziskovalci političnega vključevanja pripadnikov manjšin na Hrvaškem pa so vlogo predstavnikov in svetov manjšin primerjali z vlogo statistikov v sedmi umetnosti – sveti in predstavniki pripomorejo le k oblikovanju slike o

¹ V Ustavi Republike Hrvaške je zapisanih 22 manjšin (Ustava 2010) in po popisu prebivalstva iz leta 2021 je situacija naslednja (po abecedi): Albanci 13.817 (0,36%), Avstrijci 365 (0,01%), Bošnjaki 24.131 (0,62%), Bolgari 262 (0,01%), Črnogorci 3.127 (0,08%), Čehi 7.862 (0,20%), Madžari 10.315 (0,27%), Makedonci 3.555 (0,09%), Nemci 3.034 (0,08%), Poljaki 657 (0,02%), Romi 17.980 (0,46%), Romuni 337 (0,01%), Rusi 1.481 (0,04%), Rusini 1.343 (0,03%) Slovaki, 3.688 (0,10%), Slovenci 7.729 (0,20%), Srbi 123.892 (3,20%), Italijani 13.763 (0,36%), Turki 404 (0,01%), Ukrajinci 1.905 (0,05%), Vlasi 22 (0,00%) in Židi 410 (0,01%). (ULJPPNM, 2023)

² Pripadniki manjšin, navzoči v zadostnem, predpisanem številu v županijah (najmanj 500), mestih in občinah (najmanj 200 ali 1.5%) volijo svete, v enotah, kjer so številčno šibkejši (najmanj 100), pa imajo pravico do predstavnika. (Zakon o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, 2019).

manjšinski vključenosti v politiko v formalno-pravnem smislu, dejansko pa nimajo nobene moči (Mašić, 2022, 76).

Sveti in predstavniki manjšin pa bi vendarle lahko imeli pomembno vlogo. To politično telo pripadnikom manjšin namreč zagotavlja neposreden vpliv na reševanje tistih vprašanj, ki so v pristojnosti lokalne oblasti, ter jim omogoča, da predlagajo rešitve o vprašanjih, ki so izjemno pomembna za narodne manjšine, in soustvarjajo lokalno politiko. Teoretično lahko vplivajo na vse sfere življenja na ravni lokalne in regionalne oblasti, vendar v praksi temu ni tako in so njihove pobude pogosto preprosto prezrte (Petričušić, 2012, 95). Izziv predstavlja tudi dejstvo, da širši krog pripadnikov manjšinske skupnosti pogosto ne vidi koristi za samo skupnost ali pa za posamezne pobude ni zainteresiran. Na to kaže predvsem slaba udeležba na volitvah (Mašić, 2022, 77), pojavljajo pa se tudi druge težave, ki vplivajo na delovanje, prepoznavnost, pa tudi željo po sodelovanju in prevzemu določenih odgovornosti, povezanih z delovanjem v svetu ali kot predstavnik manjšine.

Udeležba na volitvah je, kot rečeno, slaba. Do sedaj evidentirani razlogi za to so:

- slaba medijska pokritost in informiranost o volitvah, ki se jih obravnava kot popolnoma nepomembne (Zebić, 2023a);
- slaba informiranost o pomenu svetov in predstavnikov manjšin; omejena vloga svetov in predstavnikov manjšin, ki nimajo prevelikih pristojnosti (Zebić, 2023b);
- zelo majhno število volišč, kjer se potem s prihodom na volišče tudi javno deklarirajo kot pripadniki manjšine, kar odpira tudi problem diskriminacije (Samardžija 2023);
- šibka finančna podpora delu predstavnikov in članov sveta manjšin (HINA, 2023) ter
- neprepoznava vloga svetov in predstavnikov manjšin nasploh;
- možnost stigmatizacije pripadnikov manjšin, ker svoje predstavnike izbirajo v posebnem volilnem ciklusu (Samardžija, 2023).

Iz perspektive Slovencev na Hrvaškem so predstavniki in sveti slovenske skupnosti na Hrvaškem del slovenskega (samo)organiziranja. Dosedanji procesi so pokazali, da običajno na manjšinskih volitvah slovenska skupnost ne izkoristi priložnosti in niti ne zagotovi kandidatov povsod tam, kjer ji to omogoča zakon. Ravno tako je volilna udeležba slovenske skupnosti izjemno slaba. Dejstvo, da za izvolitev predstavnika manjšine ali člana sveta zadošča samo en glas, postavlja pod vprašaj tudi legitimnost izvoljenih predstavnikov. Majhno število kandidatov na volitvah in nizka volilna udeležba sta pokazatelja, da sveti in predstavniki manjšine tudi med sami pripadniki te iste manjšine niso prepoznani kot relevantni mehanizem, s katerim bi lahko vplivali na izboljšanje položaja narodnih manjšin na Hrvaškem (Petričušić, 2012, 103). Ta neprepoznavnost je prisotna tudi med PSSH.

Zadnje volitve za svete in predstavnike manjšin na Hrvaškem so bile v letu 2023. Razpisanih je bilo 592 mest, in sicer 451 za člane sveta narodnih manjšin (61 v županijah in mestu Zagreb, 151 v mestih in 239 v občinah) ter 141 za predstavnike narodnih manjšin (96 v županijah in mestu Zagreb, 44 v mesta in 1 v občini). Volitve članov svetov in predstavnikov narodnih manjšin v lokalnih enotah in enotah regionalne samouprave so potekale v nedeljo, 7. maja 2023 (DVK, 2023).

V letu 2023 so bile volitve razpisane na temeljih popisa prebivalstva iz leta 2021. Zaradi zmanjšanja števila PSSH (v letu 2021 jih je bilo 7.729, v letu 2011 pa 10.517 (DZS, 2011; DZS,

2021), je slovenska manjšina v določenih krajih izgubila možnost za izvolitev predstavnikov oz. svetov.

Omeniti velja, da je slovenska skupnost v letu 2023 imela možnost izvolitve 35 predstavnikov ali svetov slovenske manjšine, dejansko pa so jih izvolili samo 18 in to predvsem na območjih, kjer obstajajo slovenska kulturna društva.

V primerjavi z letom 2019, ko so potekale prejšnje volitve za predstavnike in svete slovenske manjšine na Hrvaškem, so PSSH izgubili možnost volitev tudi za izbor svetov v Splitsko-dalmatinski županiji (v letu 2023 je bila možnost izvolitve predstavnika), Mestu Split (v letu 2023 je bila možnost izvolitve predstavnika) in Zagrebški županiji (v letu 2023 je bila možnost izvolitve predstavnika) ter predstavnikov v Sisaško-moslavaški županiji, Bjelovarsko-bilogorski županiji, Mestu Karlovec, Mestu Varaždin, Mestu Osijek in Mestu Poreč (DVK, 2019; DVK, 2023).

Študija temelji na podatkih, pridobljenih z analizo in primerjavo s podatki iz uradnih dokumentov Vlade Republike Hrvaške. V tem primeru je bila uporabljena metoda namiznega raziskovanja. Med pomembnimi viri podatkov so:

- (1) podatki Državne volilne komisije (DVK) Republike Hrvaške, ki so dostopni na njihovi spletni strani, in
- (2) podatki, dostopni v letnih poročilih o izvedbi Zakona o pravicah narodnih manjšin ter o porabi sredstev, zagotovljenih v državnem proračunu Republike Hrvaške, dostopni na spletni strani Urada za ljudske pravice in pravice nacionalnih manjšin (ULJPPNM) Republike Hrvaške. V teh poročilih so predvsem podatki o višini financiranja predstavnikov in svetov slovenske manjšine na Hrvaškem ter o njihovih aktivnostih.

Določeni podatki so zbrani tudi iz medijskega poročanja v času poteka volitev (glej poglavje Literatura). Poleg tega se je skušalo zbrati podatke o političnem udejstvovanju PSSH, vendar je število člankov na to temo izredno majhno in ne more podati objektivnega prikaza situacije. Zbrani podatki lahko samo ilustrirajo in dodatno podkrepijo zaključke analize podatkov.

Poleg analize dokumentov je bila izvedena tudi terenska raziskava med člani svetov slovenske manjšine na ravni občine, županije in mest. Raziskava med člani slovenske manjšine na Hrvaškem je bila izvedena med januarjem in aprilom 2023, tj. pred samimi volitvami, ki so bile 7. maja 2023. V anketiranje so bili vključeni člani, ki so bili izvoljeni na petih manjšinskih volitvah v letu 2019. Čeprav je bila prošnja za sodelovanje v raziskavi poslana predsednikom vseh svetov ki so delovali na Hrvaškem v mandatu 2019-2023.³

O politični participaciji Slovencev na Hrvaškem so občasno slovenski raziskovalci (Kržišnik Bukić, 1998; Kržišnik-Bukić, 2006; Josipović & Kržišnik-Bukić, 2010; Josipović & Škiljan, 2014, 29–47; Medvešek & Riman, 2018, 188–191). Edini evidentirani prispevek, ki je analiziral politično situacijo med PSSH, sta objavili avtorici Riman in Zver (2020). Tudi hrvaški raziskovalci, ko analizirajo in pišejo o položaju in delovanju predstavnikov in svetov manjšin na Hrvaškem, slovensko manjšino omenjajo spotoma in relativno redko (Mašić, 2022) Največkrat

³ V mandatu 2019–2023 je bilo 11 svetov: 4 na ravni županije: Primorsko-goranska, Splitsko-dalmatinska in Istrska županija ter Mesto Zagreb; 5 na mestni ravni: Reka, Split, Pulj, Umag in Čabar; in 2 na občinski ravni: Matulji in Cestica.

se omenjajo samo faktografsko, ko se navajajo številke iz popisa prebivalstva in se razloži politični model parlamentarnih volitev, kjer pripadniki slovenske manjšine sodijo v skupino skupaj s pripadniki albanske, makedonske, črnogorske in bošnjaške manjšine (Tatalović, 1997; Tatalović, 2001; Tatalović, 2006; Tatalović & Lacović, 2010; Petričušić, 2021; Petričušić & Dolenec, 2021; Tatalović, 2022).

2. Sveti in predstavniki slovenske manjšine na Hrvaškem

Prve volitve svetov in predstavnikov narodnih manjšin na Hrvaškem so potekale v letu 2003 in so bile ponovljene leta 2004. Za njih je bila značilna nizka volilna udeležba vseh manjšin,⁴ kar je stalnica vse do danes. V prvem mandatu so se v glavnem reševale organizacijske težave, izobraževali so se predstavniki manjšin, delalo se je tudi na vzpostavitvi komunikacije z organi lokalnih in regionalnih oblasti (Tatalović, Jakešević & Lacović 2010, 4).

Po prvih volitvah je vodstvo Zveze slovenskih društev na Hrvaškem (Zveza) izrazilo svoje mnenje:

Uveljavitev Ustavnega zakona od 23. člena do vključno 34. člena je bila izjemno otežena zaradi nerazumno kratkega roka, ki ga je postavila Vlada Republike Hrvaške. Slovenska narodna manjšina v Republiki Hrvaški je uspela izvesti predpisana dejanja kandidiranja in volitev za svete v mestu Zagreb, Reka, Pula in nepopolno v Splitu ter za predstavnike v mestu Šibenik, tj. samo v tistih mestih, kjer delujejo slovenska kulturna društva. V vseh drugih občinah, mestih in županijah volitve niso bile izvedene, ker slovenska narodna manjšina ni imela možnosti, da bi bila ustrezno informirana in organizirano izvajala predpisana dejanja kandidiranja. Sedanje razvrščanje, da lahko več narodnih manjšin izvoli po enega poslanca v hrvaški sabor, temelji izključno na številčnosti posamezne narodne manjšine. To občutljivo vprašanje ima širšo razsežnost in o njem je treba razpravljati, pri čemer je treba najprej upoštevati več elementov, ki ocenjujejo določeno narodno manjšino. (ACFC/SR/II, 54)

Kot je razvidno iz komentarja predstavnikov Zveze, je bil prav neobstoj slovenskih kulturnih društev od samega začetka izziv predvsem za kandidiranje posameznikov na listah v krajih, kjer društev ni.

Pripadniki večine manjšin na Hrvaškem, tudi slovenske, so bili nepripravljeni na prve volitve in po mnenju predstavnikov slovenske skupnosti »... se je pokazalo, da niso bile kakovostno pripravljene.« (Uredništvo, 2007). Za volitve v letih 2003 in 2004 je za PSSH še možno trditi, da so imeli slabo udeležbo, ker so bili slabo obveščeni, analiza volitev v naslednjih letih pa kaže, da sta neizkoriščanje vseh možnosti kandidiranja na vseh razpisanih volitvah ter slaba volilna udeležba PSSH stalnici, ki se ne spreminjata.

Čeprav pred vsakimi volitvami potekajo določene kampanje za motivacijo volivcev (Mirković, 2015; JTP, 2015; Mirković, 2019; JTP, 2019; Mirković, 2023; TBB, 2023), PSSH ne izkoristijo ponujenih priložnosti. Prikaz izvoljenih in možnih svetov in predstavnikov slovenske manjšine v obdobju med letoma 2003 in 2023 je v Tabeli 1.

⁴ Volitev za svete se je leta 2003 na ravni županije udeležilo 10,21 % volivcev (37.752 od možnih 320.793), na ravni mesta 10,84 % volivcev (14.422 od možnih 132.991) ter na ravni občine 22,13 % volivcev (19.607 od možnih 88.615). Volitev za predstavnike na ravni županije se je udeležilo 15,83 % volivcev (790 volivcev od 4.992), v mestih 24,45 % volivcev (353 volivcev od možnih 1.444) in v občinah 17,42 % volivcev (27 od 115 volivcev) (DVK, 2003). Na ponovnih volitvah leta 2004 je bila situacija sledeča: 6,35 % volivcev za svete na ravni županije, 8,99 % volivcev na ravni mesta ter 16,20 % volivcev na ravni občine, za predstavnike pa na ravni županije 10,64 % volivcev, na ravni mesta 6,90 % volivcev in v občinah 21,43 % volivcev (DVK, 2004). Prikazani odstotki so na določen način zavajajoči, ker so te številke relativno majhne. Tako je npr. na volitvah za predstavnika na ravni občine v letu 2004 pravico za glasovanje imelo 28 volivcev, volitev pa se jih je udeležilo le 6 (DVK, 2004).

Tabela št. 1: Število izvoljenih svetov in predstavnikov na manjšinskih volitvah, 2003–2023

Leto volitev	Izvoljenih	Možnih izvolitev
2003, 2004	14	42
2007	20	32
2011	22	32
2015	23	31
2019	22	40
2023	18	34

Vir: DVK, 2003; DVK, 2007; DVK, 2011; DVK, 2015; DVK, 2019; DVK, 2023

Iz tabele je vidno, da je bilo največ možnosti izrabljenih v letu 2015, ko so pripadniki slovenske manjšine izrabili 74,19 % razpisanih volitev. V tem letu so imeli tudi največje število predstavnikov. V letu 2019 so izkoristili 55 % možnosti, v letu 2023 pa samo 52,94 % možnosti.

Rezultat za leto 2023 kaže, da so bili sveti nepopolni, saj je bilo na določenih listah manj kandidatov. Tudi to opozarja na nezainteresiranost PSSH za politično udeležbo. To ni nič novega, saj je o tem leta 2007 govoril že tedanji predsednik Zveze Darko Šonc:

Kot so pokazale analize, je bila slaba udeležba posledica nezainteresiranosti pripadnikov manjšin za tovrstne volitve ter dejstva, da se marsikateri pripadniki manjšin niso želeli izpostavljati kot pripadniki manjšine. (Uredništvo, 2007).

Liste kandidatov po narodnih manjšinah so vse od prvih volitev javno dostopne na spletni strani DVK, zato obstaja določena skrb glede javnega izpostavljanja v smislu pripadnosti določeni manjšini.

Podrobni podatki o številu popolnih in nepopolnih svetov na ravni občine, mesta in županije v letu 2023 so v Tabeli 2.

Tabela št. 2: Podatki o popolnih in nepopolnih svetih slovenske manjšine na Hrvaškem

Županije in Mesto Zagreb		Mesta		Občine		Skupaj	
Popolni	Nepopolni	Popolni	Nepopolni	Popolni	Nepopolni	Popolni	Nepopolni
2	1	4	0	0	2	6	3

Vir: DVK, 2023

Analiza podatkov o neudeležbi na volitvah (Tabela 3) pa kaže na pomanjkanje kandidatov na geografskih območjih, kjer ne obstajajo slovenska kulturna društva, ki bi lahko tudi kandidirala posameznike na volilne liste.

Možnost, ki jo ponuja hrvaška zakonodaja, da tudi društva kandidirajo posameznike, pri čemer listo sestavi eno ali več društev (Zakon o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, 2019), je vsekakor pozitivna, saj potem obstaja dovolj veliko število posameznikov, ki so v hrvaškem volilnem imeniku opredeljeni kot Slovenci in so pripravljeni kandidirati, zato je možna tudi izbira ustrežnejših kandidatov. Hkrati to odpira tudi določene izzive, saj so v društvih aktivni predvsem posamezniki, ki imajo interes za ohranjanje slovenskega jezika in kulture, društva pa zaradi njihove angažiranosti po navadi kandidirajo prav njih. Žal pa so

slednji manj seznanjeni s političnimi dejavnostmi in vsemi pravicami, ki jih Republike Hrvatska ponuja manjšinam, tudi PSSH. Celoten pregled poteka volitev, spreminjanja možnosti volitev, krajev brez kandidatov in krajev, kjer obstajajo sveti in predstavniki že več kot 20 let, je v Tabeli 3.

Tabela št. 3: Potek volitev, spreminjanje možnosti volitev, kraji brez kandidatov.

Kraji razpisa volitev ⁵	Vrsta (P - predstavnik; S - svet)	Leto volitev					
		2003/2004	2007	2011	2015	2019	2023
Zagrebška županija	S	X	X	X	X	X	X
Mesto Samobor	P	+	+	+	+	+	+
Krapinsko-zagorska županija	P	X	X	X	X	X	X
Občina Zagorska Sela	S	X	-	-	-	X	X
Občina Hum na Sutli	S	X	X	X	X	X	X
Siško-moslavinska županija	P	X	X	X	X	X	-
Karlovška županija	P	X	+	+	+	+	+
Mesto Karlovec	P	+	+	+	+	+	-
Občina Bosiljevo	S	X	-	-	-	X	X
Občina Žakanje	S	-	-	-	-	X	X
Občina Kamanje	S	-	-	-	-	-	X
Varaždinska županija	S/P	X	+	+	+	+	+
Mesto Varaždin	P	X	+	+	+	+	-
Občina Cestica	S/P	X	+	+	+	+	+
Koprivniško-križevska županija	P	X	X	X	-	-	-
Bjelovarsko-bilogorska županija	P	X	X	X	X	X	-
Primorsko-goranska županija	S	+	+	+	+	+	+
Mesto Reka	S	+	+	+	+	+	+
Mesto Čabar	S	X	-	-	-	+	+
Mesto Opatija	S	X	X	+	+	+	X
Občina Klana	S	X	-	-	-	-	-
Občina Lovran	S	+	-	-	-	-	-
Občina Matulji	S	X	X	X	+	+	+
Zadrška županija	P	+	+	+	+	+	+
Mesto Zadar	P	+	+	+	+	+	+
Splitsko-dalmatinska	S/P	+	+	+	+	+	+
Mesto Split	S/P	+	+	+	+	+	+
Osiješko-baranjska županija	P	X	+	+	+	+	+
Mesto Osijek	P	X	+	+	+	+	-
Šibensko-kninska županija	P	+	X	+	+	X	+
Istrska županija	S	+	+	+	+	+	+
Mesto Pulj	S	+	+	+	+	+	+
Mesto Poreč	P	X	+	+	+	+	-
Mesto Umag	S	+	+	+	+	+	+
Mesto Buje	S	X	X	X	X	X	X
Mesto Novigrad	S	X	-	-	-	X	X
Občina Brtonigla	S	X	-	-	-	X	X
Občina Grožnja	S	X	-	-	-	X	X
Občina Opatalj	S	-	-	-	-	-	X
Dubrovaško-neretvanska županija	P	-	+	+	X	X	X
Međimurski županija	S	X	X	X	X	X	X
Občina Gornji Mihaljevec	S	X	-	-	-	X	X
Občina Sveti Martin na Muri	S	X	-	-	-	X	-
Občina Štrigova	S/P	X	-	-	+	X	X
Mesto Čakovec	P	X	X	X	-	-	-
Mesto Zagreb	S	+	+	+	+	+	+
Skupaj		14	20	22	23	22	18

Vir: DVK, 2003; DVK, 2007; DVK, 2011; DVK, 2015; DVK, 2019; DVK, 2023.

⁵ Legenda: S - svet; P - predstavnik; + - izbran svet/predstavnik; X - brez kandidatur; - - niso razpisane volitve

Kot je razvidno iz Tabele 3, za določene kraje že vse od samega začetka ni bilo kandidatov za volitve. Predvsem so to kraji, kjer je slabša (samo)organizacija, oz. kraji, kjer ne obstajajo slovenska društva. Pomembno pa je poudariti, da nekateri kraji mejijo z Republiko Slovenijo in je bilo za pričakovati, da bodo vsaj ti kraji imeli kandidate.

V teh krajih ni slovenskih društev ali drugih slovenskih organizacij, ki bi lahko bili pobudniki ali bi poiskali ustrezne in zainteresirane kandidate za sodelovanje kot člani svetov in predstavniki slovenske manjšine. Tudi pouk slovenskega jezika v nekaterih osnovnih šolah (npr. v občinah Kamanje, Žakanje, Bosiljevo, Hum na Sutli) bi omogočil evidentiranje posameznikov, predvsem staršev, ki bi mogoče bili zainteresirani za sodelovanje v slovenski samoupravi na Hrvaškem. Zavedati se tudi moramo, da so v tej skupini predvsem ruralni kraji, kjer je interes PSSH drugačen kot interes PSSH v urbanih krajih.

Druga skupina so tisti kraji, kjer se situacija spreminja in včasih obstajajo kandidati, včasih pa ne. Krajev v tej skupini je manj in v njih ni slovenskega društva oz. društvo obstaja v nekem drugem kraju v županiji, ampak ni aktivno na ravni županije.

Eden takih krajev je tudi Občina Štrigova. V letu 2003 so bile razpisane volitve, ampak ni bilo kandidata. Ponovno so bile volitve razpisane v letu 2015, ko se je prijavila ena kandidatka, ki je bila izbrana z enim glasom. Potrdila je, da je samo ona volila, ker da drugi pripadniki niso vedeli, da potekajo volitve, ter da tudi ona ni vedela za volitve, dokler je niso poklicali iz slovenskega doma Nagelj dva dni pred samimi volitvami in jo prosili za sodelovanje (Beti, 2015). Pomembno se zdi še poudariti, da je tedanji (in sedanji) načelnik občine takrat omenil, da ni jasno in »... ne pozna vzroka, zakaj se je večje število prebivalstva opredelilo za Slovence. /.../ Morda se počutijo bolj svobodni in so se opredelili kot manjšina« (Beti, 2015). Zanimivo je, da na naslednjih volitvah leta 2019 in v letu 2023 ni bilo nobenega kandidata. V obrazložitvi, da že v letu 2019 ni bilo kandidata, je načelnik občine Stanislav Rebernik komentiral: »Vsem tistim, ki se opredeljujejo kot Slovenci in Slovenke, niso ogrožene nobene svoboščine, niso ogroženi in živijo dobro.« (Mesarić, 2019).⁶ To je bil obenem tudi edini primer izvolitve predstavnika ali sveta na področju Medžimurske županije.

V Občini Štrigova ni bilo slovenskega društva, temveč je predstavnico kandidiralo društvo iz Varaždina (Beti, 2015), podobno je bilo tudi v Občini Matulji, Mestu Opatija, Občini Cestica, na zadnjih volitvah pa tudi v Šibensko-kninski županiji, kjer je predstavnico predlagalo Slovensko kulturno društvo Triglav iz Splita. Žal pa v nekaterih krajih, kot je npr. Dubrovaško-neretvanska županija, čeprav obstaja društvo, ki bi lahko kandidiralo posameznike, v letu 2023 ni bilo kandidata.

⁶ Za boljše razumevanje situacije v Občini Štrigova je treba omeniti, da se je prav v Štrigovi začelo z učenjem slovenskega jezika po modelu C, in to že v šolskem letu 2007/2008. Že naslednje leto to ni bilo več mogoče, saj naj ne bi bilo izkazanega interesa med učenci. Kljub temu pa posamezni učenci iz tega šolskega okraja obiskujejo osnovno šolo v Sloveniji (Mesarić, 2010, 9; Krauthaker, 2010; Mesarić, 2012, 10–11). Še vedno ni jasno, zakaj niso omogočili učenja slovenskega jezika, ki je zagotovljeno tako po hrvaški ustavi kot tudi z različnimi drugimi hrvaškimi zakoni. Iz novinarskega prispevka izhaja, da je načelnik Občine Štrigova omenjal reciprociteto in možnosti učenja hrvaškega jezika v slovenskih šolah, kar obstaja (Mesarić, 2010, 9).

Tretja skupina krajev je tista, kjer so predstavniki in sveti bili izvoljeni in se kontinuirano volijo na vsakih volitvah. To so predvsem sveti in predstavniki v krajih, kjer obstajajo slovenska društva in je njihovo delovanje živahno, saj, kot je bilo že omenjeno, prav društva organizirajo liste in kandidirajo posameznike.

Možno je sklepati, da bi verjetno okrepitev (samo)organiziranja – ustanavljanje kulturnih društev, če bi PSSH za to bili zainteresirani, lahko posledično vplivalo tudi na aktivnejše politično delovanje PSSH. Vsekakor pa je treba narediti analizo vsesplošne situacije v teh krajih in oceniti, ali do političnega in kulturnega delovanja ne prihaja zaradi nezainteresiranosti članov skupnosti ali zaradi drugih dejavnikov.

Razen nezainteresiranosti posameznikov, da bi kandidirali in prevzeli vlogo predstavnikov oz. članov sveta, je slaba tudi udeležba na volitvah. Analiza števila volivcev, vpisanih v volilni imenik, prikazuje majhno udeležbo. To je eden od izzivov, s katerim se srečujejo vse manjšine, ne samo slovenska. Udeležbo je treba gledati v širšem kontekstu in primerjati z udeležbo drugih manjšin, ki so bile upravičene do izbire predstavnikov in svetov. Podatki o udeležbi na volitvah v obdobju med letoma 2003/2004 in 2023 so v Tabeli 4.

Tabela št. 4: Primerjava volilne udeležbe vseh manjšin in PSSH v obdobju med letoma 2003/2004 in 2023

Raven	Odziv volivcev v %											
	2003/2004		2007		2011		2015		2019		2023	
	Vsi	PSSH	Vsi	PSSH	Vsi	PSSH	Vsi	PSSH	Vsi	PSSH	Vsi	PSSH
Sveti												
Županija	10,21	12,22	9,88	5,26	10,44	4,77	13,48	5,22	12,61	4,06	10,36	3,81
Mesto	10,84	7,5	8,04	3,92	9,45	4,83	12,27	6,59	10,90	4,64	9,21	5,43
Občina	22,13	-	17,02	-	15,93	-	22,97	5,15	23,13	11,23	18,54	11,20
Predstavniki												
Županija	15,83	15,56	12,55	2,65	13,30	2,60	13,63	7,17	10,88	6,69	8,94	4,65
Mesto	24,45	-	11,03	5,11	17,47	6,98	14,30	10,00	13,86	9,43	10,20	5,56
Občina	17,42	-	18,08	3,90	23,51	9,09	16,37	3,57	10,68	-	4,74	-

Vir: DVK, 2003; DVK, 2007; DVK, 2011; DVK, 2015; DVK, 2019; DVK, 2023

Z izjemo prvih volitev (2003/2004) so imeli PSSH v povprečju vedno nižjo udeležbo kot pripadniki drugih manjšin. V takem vzdušju so potekale volitve tudi v letu 2023, ko so bili PSSH pravi rekorderji nizke volilne udeležbe. Skupni podatki za vseh 19 manjšin z volilno pravico so prikazani v Tabeli 5.

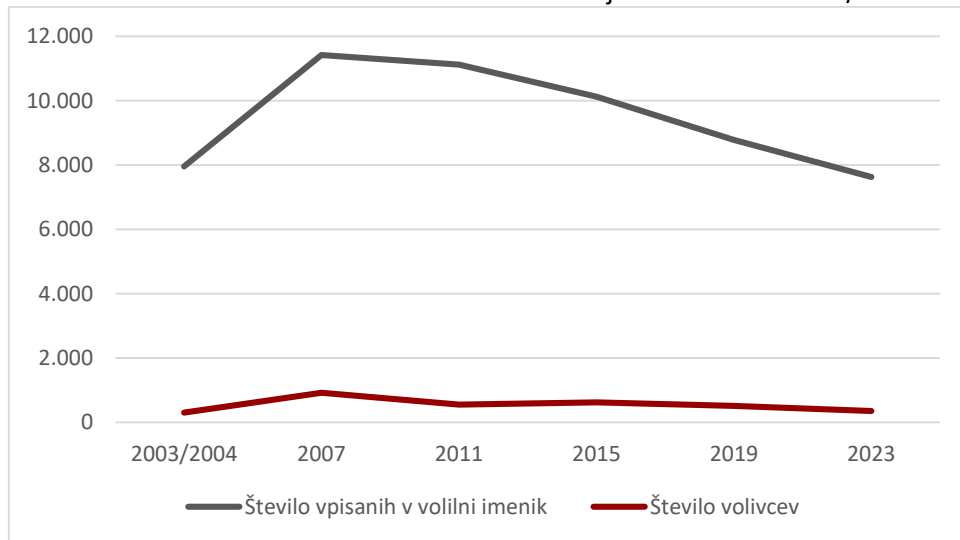
Tabela št. 5: Podatki o skupni volilni udeležbi po manjšinah, v %

	Manjšina	Volilna udeležba - %
1.	Rusi	20,41
2.	Romi	19,56
3.	Madžari	18,32
4.	Bošnjaki	17,73
5.	Slovaki	16,83
6.	Čehi	16,81
7.	Rusini	16,50
8.	Ukrajinci	14,48
9.	Judje	13,11
10.	Albanci	9,85
11.	Nemci	9,61
12.	Poljaki	8,77
13.	Makedonci	8,50
14.	Srbi	8,38
15.	Italijani	8,31
16.	Bolgari	6,90
17.	Turki	6,15
18.	Črnogorci	5,02
19.	Slovenci	4,56

Vir: DVK, 2023

Kot je razvidno, so pripadniki slovenske skupnosti na zadnjem, 19. mestu. Podatki o obisku volišč za PSSH v obdobju med letoma 2003/2004 in 2023 so v Grafu 1.

Graf št. 1: Podatki o obisku volišč za PSSH v obdobju med letoma 2003/2004 in 2023

Največja udeležba PSSH na volitvah je bila v letu 2007, ko je na volišča odšlo 8 % oz. 917 PSSH, ki so imeli pravico do sodelovanja na volitvah. V letu 2023 je bilo po podatkih DVK izbranih 158 članov svetov in predstavnikov slovenske manjšine (oz. 132 po korigirani številki), zanje je volilo 348 volivcev.

Odvisno od števila kandidatov in možnosti, ki so jih PSSH imeli ob izdaji odloka o razpisu volitev, se razlikuje število pripadnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem, ki so aktivni kot predstavniki ali člani svetov. Eno je, kar poročajo uradni podatki DVK, če pa se analizirajo poimensko vse liste izbranih kandidatov, se skupno število zmanjša, saj se nekateri kandidati pojavljajo na dveh listah. Podatki so v Tabeli 6.

Tabela št. 6: Število izvoljenih po podatkih DVK in korigirane številke

Leto volitev	Število izvoljenih po podatkih DVK	M	Ž	Korigirana številka izvoljenih predstavnikov in članov sveta	M	Ž
2003	43	15	28	43	15	28
2007	168	67	112	138	57	81
2011	178	68	119	143	52	91
2015	181	58	123	152	48	104
2019	188	53	135	150	41	109
2023	158	44	114	132	34	98

Vir: DVK, 2003; DVK, 2007; DVK, 2011; DVK, 2015; DVK, 2019; DVK, 2023

Uradno število po podatkih DVK je treba zmanjšati za število oseb, ki so kandidirale na dveh listah. V glavnem so to posamezniki, ki so uvrščeni na listo županije in potem še na listo mesta ali občine. Razlog je v tem, da slovenske organizacije ne morejo motivirati dovolj članov, da bi se zapolnile vse liste. Pokazatelj tega so tudi nepopolne liste svetov (primerjati s Tabelo 2).

Podatki na spletni strani DVK kažejo, da je že od samega začetka število žensk večje kot število moških. To ne preseneča, saj je spolna neenakost v prid ženskam prisotna že od začetka 20. stoletja (Pajnič, 2018). Največ istih kandidatov je bilo na listah v letu 2019, in sicer 20,22 %. V letu 2007 je bilo na listah 17,86 % istih članov, v letu 2011 19,67 %, v letu 2015 16,03 %, v letu 2023 pa 16,46 %.

Zelo zaskrbljujoča pa je starostna struktura predstavnikov in izbranih članov slovenske manjšine. Podatki DVK kažejo, da je samo 1,89 % (3 osebe) predstavnikov in članov sveta mlajših od 30 let. Vse ostalo so člani, starejši od 30 let (DVK, 2023).

Obveznost samoupravnih enot do financiranja svetov je precej ozko oblikovana. Ustavni zakon določa, da se sredstva za delo svetov in predstavnikov zagotavljajo iz sredstev samoupravnih enot, ne predpisuje pa možnih sankcij za tiste enote, ki tega ne storijo. Tako na primer ministrstvo za upravo, ki je pristojno za nadzor nad delovanjem lokalne samouprave, zelo restriktivno razlaga svoja pooblastila za nadzor nad izvajanjem ustavnega zakona in ne kaznuje samoupravnih enot, ki ne zagotavljajo sredstev za delo svetov narodnih manjšin. Obstajata dve obliki financiranja sveta predstavnikov narodnih manjšin; prva je nagrada za delo in povračilo stroškov izvoljenih članov sveta in predstavnikov, druga pa financiranje programa, po katerem letno opravljajo svojo dejavnost (Mašić, 2022, 82). Glede na simbolično vrednost dodeljenih sredstev določenim svetom in predstavnikom je jasno, da je obseg dejavnosti, ki jih lahko sveti in predstavništva financirajo, zelo omejen (Petričušić, 2012). Sveti in predstavniki se financirajo iz lokalne skupnosti. Za ilustracijo, leta 2019 je največ denarja za predstavnike in svete dodelilo Mesto Zagreb, najmanj pa Medžimurska županija (Mašić, 2022,

87).

V letu 2015 so sveti in predstavniki slovenske manjšine pridobili 147.009,23 evrov (Mašić, 2022, 86), v letu 2019 pa 190.422,56 evrov. Za primerjavo lahko navedemo, da so predstavniki in sveti srbske manjšine dobili 901.247,44 evrov v letu 2015 in 1.036.370,48 evrov v letu 2019 (Mašić, 2022, 89). Prikaz situacije za svete in predstavnike slovenske skupnosti na Hrvaškem je v Tabeli 7.

Tabela št. 7: Prikaz finančne podpore za predstavnike in svete slovenske skupnosti, 2018–2021, v EUR

Županija /mesto /občina	Znesek načrtovanih sredstev za leto 2018	Znesek porabljenih sredstev za leto 2018	Znesek načrtovanih sredstev za leto 2019	Znesek porabljenih sredstev za leto 2019	Znesek načrtovanih sredstev za leto 2020	Znesek porabljenih sredstev za leto 2020	Znesek načrtovanih sredstev za leto 2021	Znesek porabljenih sredstev za leto 2021
Grad Samobor (Zagrebska županija)	933,33	933,33	933,33	933,33	933,33	933,33	928,38	928,38
Karlovška županija	3.978,77	3.978,76	1.826,88	1.826,88	4.748,67	2.596,89	4.748,67	1.826,88
Mesto Karlovac	2.122,01	2.122,01	2.122,01	2.122,01	2.122,01	2.122,01	2.122,01	2.122,01
Varaždinska županija	11.803,71	11.810,34	649,86	649,86	649,86	649,86	490,71	490,71
Mesto Varaždin	4.045,04	4.045,04	4.045,05	4.045,05	4.045,05	4.045,05	4.045,05	4.045,05
Občina Cestica	-	-	0	0	994,69	758,48	994,69	0,00
Primorsko- goranska županija	10.610,07	10.608,58	10.242,97	9.718,40	11.680,95	10.171,11	12.095,49	10.752,07
Mesto Čabar	-	-	0	0	663,12	0	663,12	0,00
Mesto Opatija	968,169	67,68	968,16	66,31	677,71	0	968,16	0,00
Mesto Reka	-	7.765,03	13.544,68	13.544,68	8.421,75	10.028,35	8.355,43	9.924,50
Občina Matulji	6.041,11	6.028,36	6.431,03	5.093,66	4.562,33	3.724,38	7.546,41	3.646,94
Zadrška županija	2.387,26	2.637,40	2.387,26	2.617,19	1.193,63	497,13	2.387,26	237,62
Mesto Zadar	2.171,27	2.171,27	4.421,20	2.396,27	2.387,26	2.237,73	3.328,91	2.258,52
Osiješko- baranjska županija	2.652,51	2.584,68	2.652,51	630,06	2.652,51	1.255,05	3.978,77	1.937,72
Mesto Osijek	1.326,25	1.326,25	1.326,25	1.187,78	1.326,25	1.326,25	1.326,25	1.326,25
Splitsko-	13.262,59	13.229,10	15.749,33	15.747,96	13.262,59	13.249,67	13.262,59	13.247,73

dalmatinska županija								
Mesto Split	12.466,84	10.906,54	12.466,84	9.784,95	12.586,20	12.586,20	12.586,20	12.897,39
Istrska županija	2.254,64	1.738,96	2.254,64	2.209,51	835,35	835,35	1.198,48	1.198,48
Mesto Poreč	1.061,00	1.061,00	1.061,00	1.061,00	1.061,00	0,00	742,70	0,00
Mesto Pulj	8.355,43	8.705,04	9.350,13	9.350,13	7.128,64	8.059,70	8.355,43	7.715,11
Mesto Umag	265,25	265,25	1.259,94	1.259,94	663,12	0,00	663,12	663,12
Mesto Zagreb	114.341,90	113.076,69	106.033,79	106.033,79	91.658,72	90.770,73	91.551,72	91.551,72

Vir: MIZ 2019; MIZ 2020; MIZ 2022

Po podatkih je razvidno, da je županije, mesta in občine vsako leto namenijo približno enako vsoto denarja. Rubrika Znesek porabljenih sredstev v Tabeli 7 kaže, koliko sredstev je skupnost dobila in koliko jih je porabila za delovanje članov ali za izvedene programe. Svet in predstavniki sredstva porabljajo različno. Nekateri porabijo vse, kar je na voljo, drugi pa nič od ponujenega. Nasploh se odpira vprašanje njihovega delovanja.

Po poročilih lokalne in regionalne samouprave so razlogi za nižjo porabo od načrtovanega nezadostna zainteresiranost svetov in predstavnikov narodnih manjšin ter neizpolnjevanje nekaterih predpogojev, ki so potrebni za uresničevanje pravice do načrtovanih finančnih sredstev. Raziskave so pokazale, da nekateri sveti in predstavniki narodnih manjšin v samoupravnih enotah v letu 2019, enako kot v preteklem obdobju, niso izkazali večjega zanimanja za delovanje in delo, niso pripravili letnih načrtov dela ter niso vlagali zahtevkov za sredstva iz proračuna lokalne in regionalne samouprave. Zaradi tega niso bila porabljena vsa načrtovana sredstva (MIZ, 2020, 50).

Rezultati raziskav (Karajić, Japec & Krivokuća 2017, 90–95) so pokazali, da delovanje sveta pomeni predvsem redne seje, vsebinsko in finančno poročanje o delu ter redno oddajanje zaključnih računov pristojnim lokalnim in regionalnim samoupravam. Aktivnejši sveti in predstavniki so bolj zadovoljni s komunikacijo z zaposlenimi, ki skrbijo za svete manjšin, nanj se obrača več pripadnikov narodnih manjšin, redna komunikacija pa je tudi nasploh boljša.

3. Analiza delovanja članov sveta slovenske manjšine v mandatu 2019–2023

S ciljem boljšega razumevanja delovanja svetov slovenske manjšine na Hrvaškem je bila v letu 2023 izvedena manjša raziskava med člani svetov slovenske manjšine v mandatu 2019–2023. V raziskavi so sodelovali sveti na ravni županije: Mesto Zagreb, Istrska in Splitsko-dalmatinska županija, ter sveti na ravni mesta: Pulj, Split, Reka in Umag.⁷ V mandatu 2019–2023 je bilo aktivnih uradno 195 (132 korigirana številka) članov in članic sveta, anketo jih je izpolnilo 64, po korigirani številki je to 50,75 % članov. Vprašalnik je bil izveden v slovenščini in obsega 12 vprašanj.

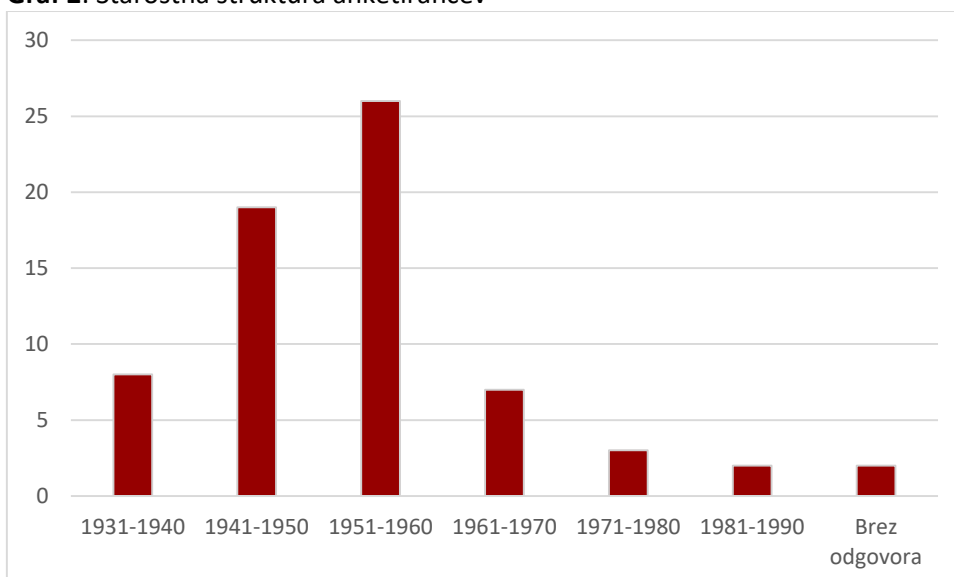
Člane svetov slovenske manjšine, ki so sodelovali, je bilo relativno težko motivirati. V Tabeli 8 je navedeno število članov, ki so izpolnili anketo.

Tabela št. 8: Število članov sveta slovenske manjšine, vključenih v raziskavo

Kraj delovanja sveta	Število anketirancev
Pulj	24
Reka	5
Split	21
Zagreb	12
Umag	5
Skupaj	67

Pri izvajanju ankete smo bili pazljivi, da se anketiranci ne bi podvajali, saj se določeni člani, kot je bilo že omenjeno, pojavljajo na dveh listah. V anketi je sodelovalo več žensk (41) kot moških (24), medtem ko dva anketiranca na to vprašanje nista odgovorila. Starostna struktura anketirancev je prikazana v Grafu 2.

Graf 2: Starostna struktura anketirancev

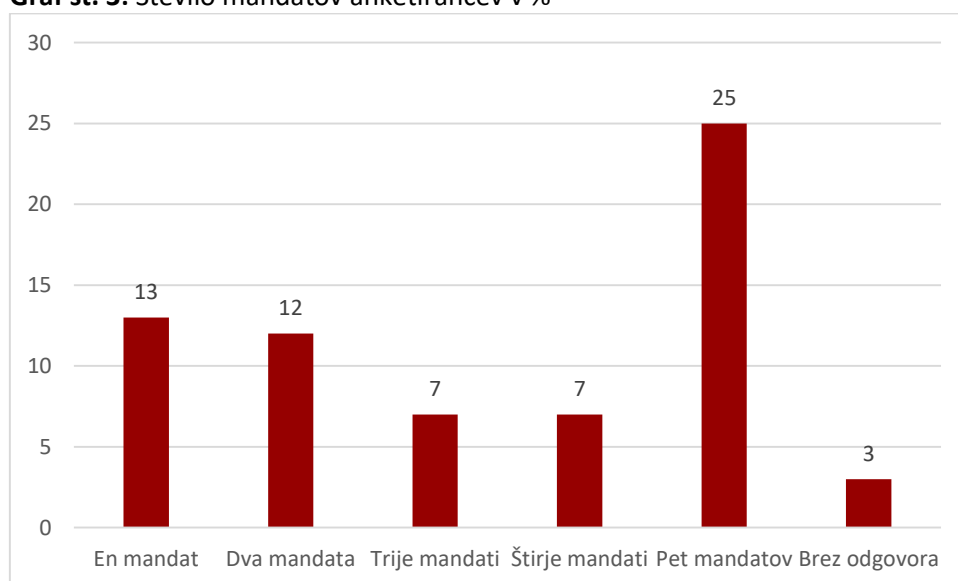

⁷ V anketiranju niso sodelovali člani sveta Primorsko-goranska županije, sveta Mesta Čabar ter svetov občin Matulji in Cestica.

Graf potrjuje naša pričakovanja, da so člani predvsem starejši od 60 let. Predstavniki te skupine so bili tudi najštevilnejši, in sicer 53 oz. 79,10 % anketirancev. To so izjemno zaskrbljujoče številke, primerjave z drugimi podobnimi raziskavami pa kažejo, da je tudi med drugimi manjšinami veliko starejših aktivnih članov svetov (Karajić, Japiec & Krivokuća 2017, 66).

Zanimalo nas je tudi, kako dolgo so člani aktivni v svetih. Zakon namreč ne določa, koliko mandatov je posameznik lahko član sveta. Nekateri posamezniki so tako aktivni od samega začetka. To naj bi omogočalo boljše razumevanje funkcioniranja svetov in zagotavljalo dobro podkovanost in znanje o pravicah, ki jih PSSH imajo. Prikaz je v Grafu 3.

Graf št. 3: Število mandatov anketirancev v %

Kot je razvidno iz grafa, je 37,31 % posameznikov vključenih v delovanje sveta pet mandatov, torej so aktivni od prvih volitev 2003/2004. Vidimo tudi, da je bilo v obdobju 2019–2023 vključenih 19,4 % članov, ki prej niso bili vključeni v delovanje sveta slovenske manjšine na Hrvaškem. Člani sveta so se največ vključevali v delovanje na predlog slovenskega društva (61,19 %), kar potrjuje dejstvo, da so prav društva pomembna v podpiranju PSSH v delovanju kot predstavniki in člani svetov slovenske manjšine. To potrjuje tudi prej zapisane teze, da lahko neobstoje kandidatov na določenih krajih povežemo z neobstojem slovenskih društev. Na predlog predsednika sveta se je v delovanje sveta vključilo 11,94 % anketirancev, samoiniciativno pa 19,40 % anketirancev.

V anketi je sodelovalo 12 posameznikov (14,92 %), ki so vsaj enkrat zasedali položaj predsednika oz. podpredsednika. Od teh jih devet (7,55 %) delovalo v svetu že pet mandatov, eden (8,33 %) je bil aktiven dve mandati, dva (16,66 %) pa sta bila aktivna tri mandate. Njih smo vprašali tudi, kaj je bil najpomembnejši dosežek v času njihovega delovanja. Navedli so naslednje:

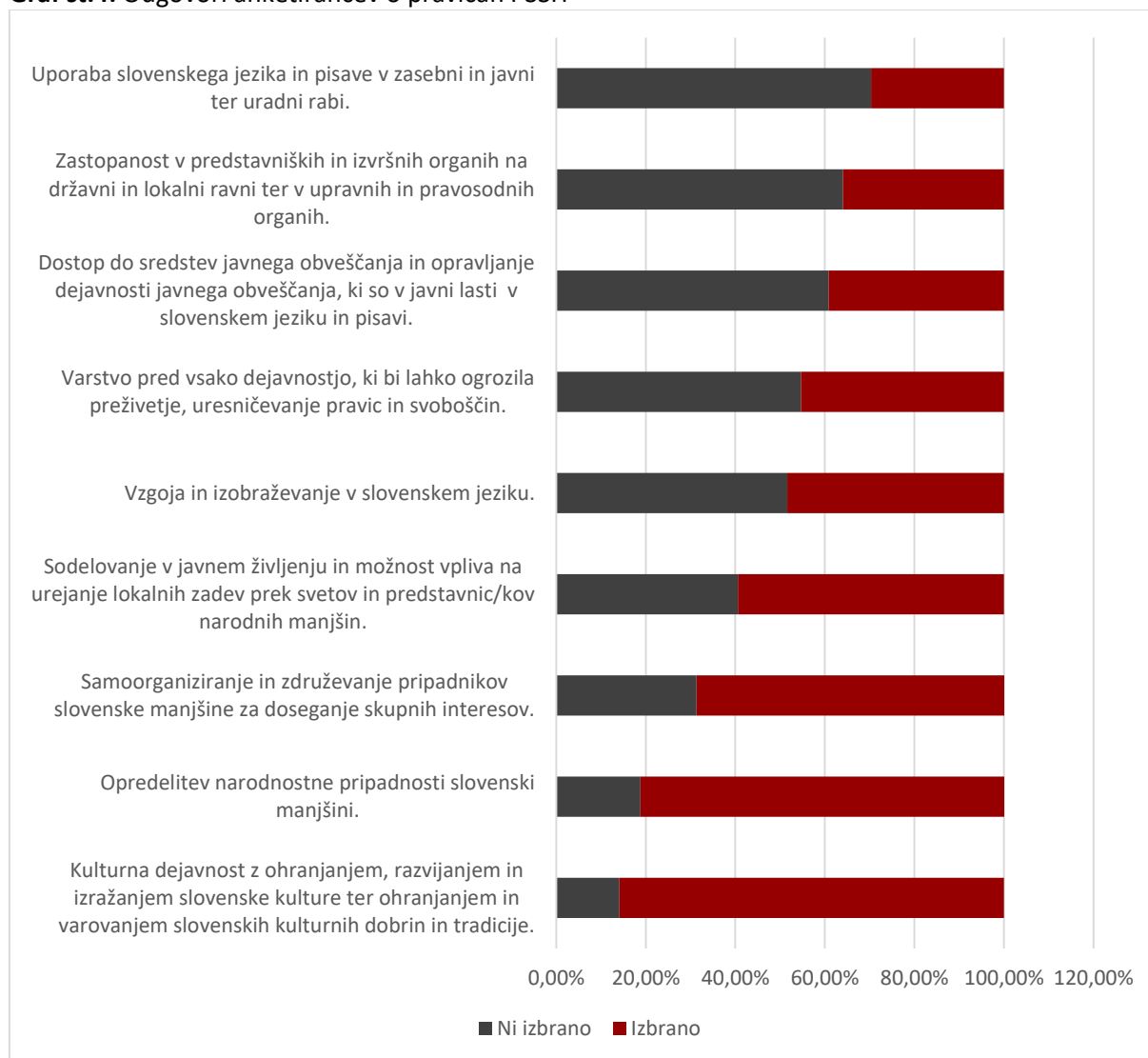
- seznanitev z zakoni, ki urejajo pravice narodnih manjšin v Republiki Hrvaški, srečanja in druženja s Slovenci s področja delovanja sveta ter praznovanja državnih in kulturnih praznikov skupaj z njimi;
- povezave med manjšinskimi društvi (mišljena so kulturna društva, op. a.) ter pobude za organiziranje koordinacije v županiji;
- ohranjanje slovenskega jezika, finančna in logistična pomoč delovanju slovenskega društva.

Predvsem so posamezniki poudarili skrb za slovenski jezik: »... slovenski jezik v šolah, sodelovanje v organizaciji pouka v šoli«, ali pa »pilot projekt učenja slovenščine v osnovni šoli in tečaj slovenščine za vse v društvu«, kar so kasneje tudi označili kot eno od pravic, ki jih PSSH imajo (primerjaj Graf 5).

Da predsedniki niso prepričani, kaj je vse je domena delovanja svetov, pa tudi katere pravice PSSH imajo, kažejo tudi nekateri dosežki, ki so jih navajali: pomoč pri začetku delovanja slovenskega kulturnega društva ter ustanovitev sekcij znotraj društva, ki deluje od devetdesetih let 20. stoletja (op. a.).

Iz odgovorov izhaja, da predsedniki in podpredsedniki predvsem podpirajo kulturno delovanje, da nimajo jasno postavljenih ciljev ter da ni meje med delovanjem kulturnih društev in svetov slovenske manjšine na Hrvaškem. To je vidno tudi iz odgovorov na vprašanje 7, ko smo člane svetov prosili, naj obkrožijo pravice, ki jih imajo pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem. Podatki so v Grafu 4.

Graf št.4: Odgovori anketirancev o pravicah PSSH

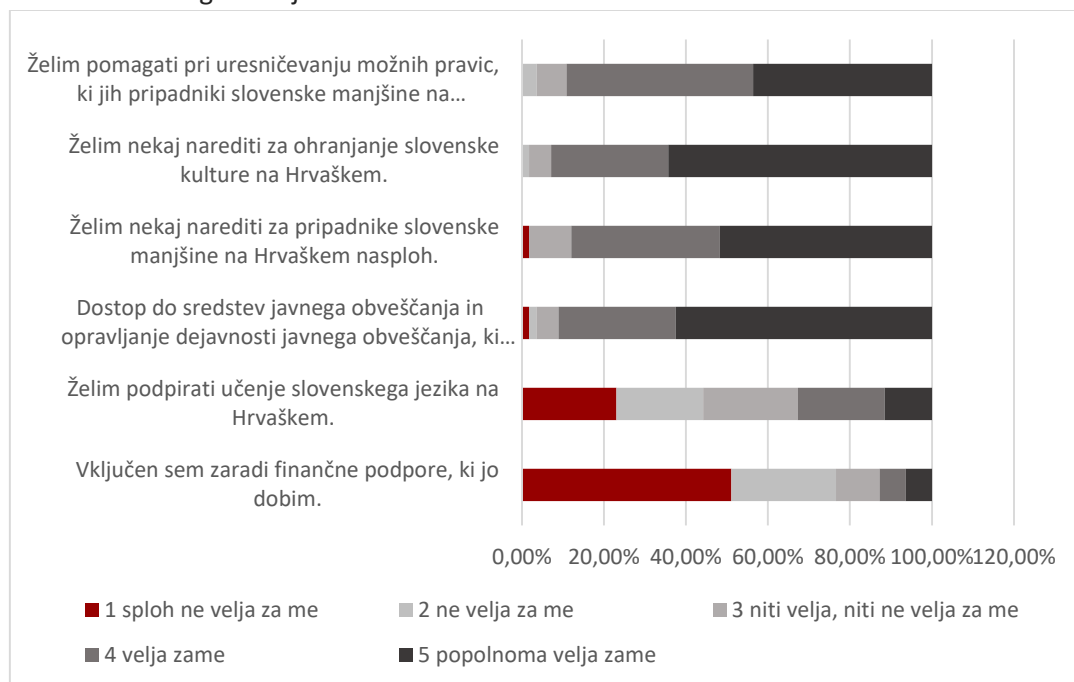
Anketiranci so lahko v vprašanju obkrožili vse pravice, za katere so vedeli, da jih PSSH imajo. Deset anketirancev (14,92 %) je obkrožilo, da so vse našteje pravice v anketi tudi zapisane v Ustavnem zakonu o narodnih manjšinah. Drugi anketiranci so obkrožili samo nekatere pravice. Kot je razvidno iz Grafa 5, je največ anketirancev prepoznalo, da imajo PSSH pravico do ohranjanja in razvijanja kulturne dejavnosti, prepoznali so tudi pravico do samoorganiziranja ter do opredelitve za narodnostno pripadnost, najmanj pa so prepoznali možnost uporabe slovenskega jezika in pisave v zasebni, javni in uradni rabi.

Korelacija med vprašanji je pokazala, da se posamezniki, ki so prepoznali vse pravice, niso strinjali z izjavo v vprašanju 10 (Graf 10): »Redno smo imeli sestanek in dogovarjali dejavnosti«. Anketiranci, ki niso prepoznali vseh pravic, ki jih PSSH imajo, pa so se v glavnem strinjali s to izjavo.

Zanimala nas je tudi motivacija PSSH, da bi se vključili v delovanje sveta. Anketirancem smo

dali izjave, povezane prav z aktivnostmi, s katerimi so se strinjali ali ne. Odgovori so v Grafu 5.

Graf št. 5: Razlogi za vključitev v svet

Anketiranci so na vprašanje o razlogih za vključitev v delovanje sveta predvsem odgovarjali, da bi radi nekaj naredili za ohranjanje slovenske kulture na Hrvaškem, in največ jih je obkrožilo prav ta razlog. Sledi razlog dejavnosti javnega obveščanja v slovenskem jeziku, potem pa želja, da se nasploh nekaj naredi za PSSH. Najmanj se jih je strinjalo, da so vključeni zaradi finančne podpore, saj je več kot 50 % obkrožilo, da to zanje sploh ne velja.

Zdi se pomembnim omeniti, da je pri pregledu delovanja nekaterih svetov, ki so se udeležili v anketno raziskavo, vidno, da so za finančno podporo delovanju članov sveta porabili več sredstev kot za sam program dela. Podatki za leto 2020 so v Tabeli št. 9.

Tabela št. 9: poraba sredstev svetov za leto 2020, v EUR

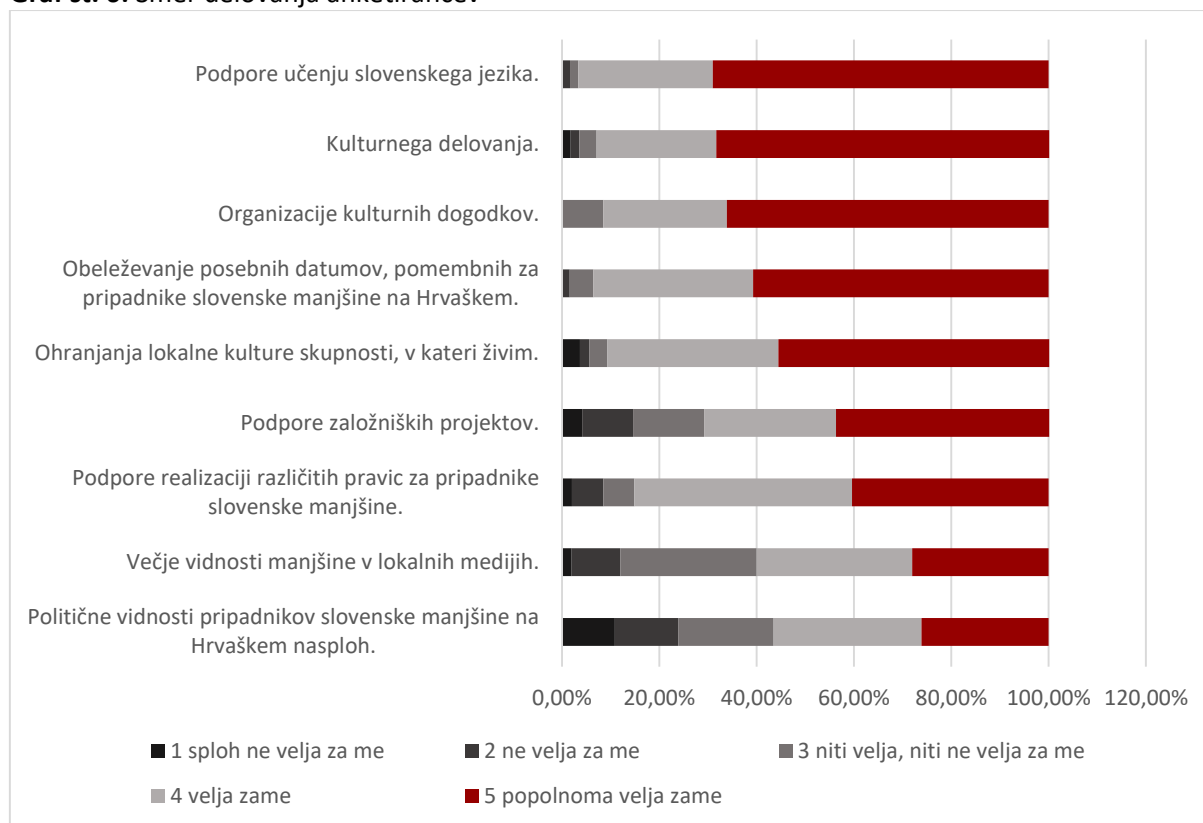
Svet	Znesek sredstev, porabljen za delo članov svet	Znesek sredstev, porabljen za programe	Skupni znesek porabljenih sredstev
Mesto Reka	4.770,77	2.641,44	9.924,50
Splitsko-dalmatinska županija	4.927,32	8.320,41	13.247,73
Mesto Split	11.588,37	1.309,01	12.897,39
Istrska županija	477,45	721,03	1.198,48
Mesto Pulj	3.143,85	4.571,25	7.715,11
Mesto Umag	0	663,12	663,12
Mesto Zagreb	66.713,63	24.582,22	91.295,86

Vir: MIZ 2021

Iz tabele je razvidno, da so nekateri sveti več sredstev porabili za nadomestila članom kot za program.

V anketi smo spraševali tudi za smer delovanja anketirancev. Zanimalo nas je, za kaj se največ zavzemajo. Predvsem pa nas je zanimalo, koliko politične aktivnosti vidijo v svojem delovanju. Prikaz odgovorov je v Grafu 6.

Graf št. 6: Smer delovanja anketirancev

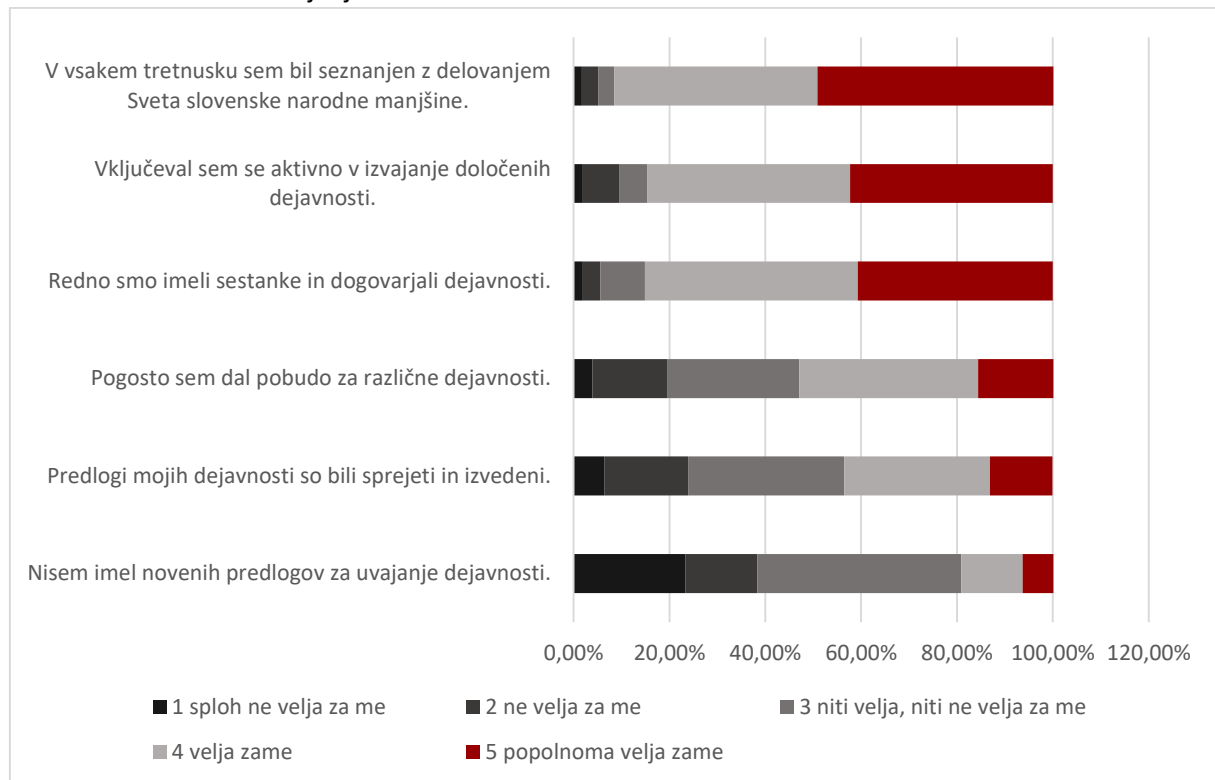

Iz grafa izhaja, da so se člani svetov največ aktivirali pri podpori učenja slovenskega jezika (69 % jih je odgovorilo, da to zanje popolnoma velja), kar je bilo tudi za pričakovati, saj so tudi predsedniki in podpredsedniki v svojih odgovorih, ko so omenjali dosežke, poudarili prav slovenski jezik. Sledita podpora kulturnega delovanja (68,40 % jih je odgovorilo, da to zanje popolnoma velja) in organizacije kulturnih dogodkov (66,10 % jih je pritrdilo tej izjavi).

Druge smeri delovanja, npr. obeleževanje posebnih datumov, ohranjanje kulture lokalne skupnosti, kjer živijo, založništvo in podpora uveljavljanju drugih pravic, so izbrali v manjši meri. Najmanj so izbrali dejavnosti, povezane z vidnostjo manjšine v medijih (28 % jih je obkrožilo, da to zanje popolnoma velja) in politično vidnostjo slovenske manjšine (26,10 %). Pričakovali smo, da bodo vsaj člani svetov slovenske manjšine izkazali večji interes za politično aktivnost svetov, ampak so tudi v tem primeru politične dejavnosti končale na zadnjem mestu, iz česar izhaja, da člani svetov bolj cenijo aktivnosti, povezane s slovenskim jezikom in slovensko kulturo.

Glede na to, da so nekateri člani že zelo dolgo aktivni v svetu, nas je v anketi zanimalo, na kakšen način so bili aktivni in ali so dajali pobude. Prikaz je v Grafu 7.

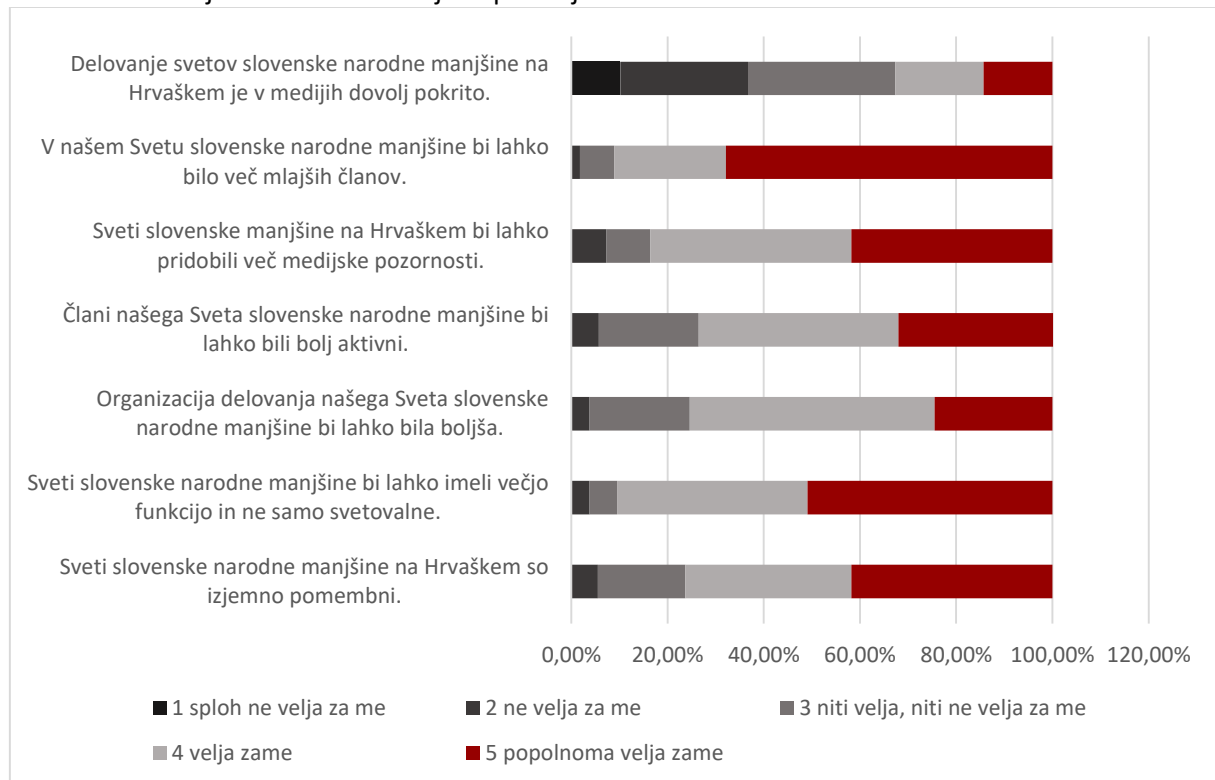
Graf št. 7: Pobude in izvajanje aktivnosti članov sveta

Iz odgovorov o pobudah in o načinu delovanja sveta je razvidno, da se 49,20 % anketirancev popolnoma strinja, da so bili v vsakem trenutku seznanjeni z delovanjem sveta. 42,30 % se jih je popolnoma strinjalo z izjavo, da so se aktivno vključevali v izvajanje določenih dejavnosti. Samo 15,70 % se jih strinjalo s tem, da so redno dajali pobude, 13,40 % pa jih je mnenja, da so bili njihovi predlogi sprejeti in izvedeni. Videti je, da so člani svetov predvsem pasivno sprejemali aktivnosti, ki so jih predlagali drugi člani, in se vključevali v izvajanje aktivnosti drugih članov sveta. Eden od članov je ob koncu ankete še dodal: »Večina članov ni dovolj aktivnih, ne predlagajo aktivnosti sveta. Samo so prisotni na sestankih.«

Na koncu ankete nas je zanimalo še mnenje članov o delovanju in položaju sveta nasploh. Prikaz odgovorov je v Grafu 8.

Graf št. 8: Mnenje članov o delovanju in položaju sveta

Kot prikazuje graf, se je največ članov (67,90 %) popolnoma strinjalo, da bi bilo treba v svet vključiti več mladih. Člani sveta so tudi mnenja, da bi lahko sveti imeli bolj pomembno vlogo (50,90 %), da delovanje svetov ni dovolj medijsko pokrito (36,70 %) ter da bi lahko pridobili več prostora v medijih (41,80 %). To, da bi bilo treba vključiti več mladih, so potrdili tudi sami člani svetov, ko so na koncu ankete zapisali naslednje:

- »Rada bi, da se več mladih vključi, saj mi starejši počasi obolevamo in odhajamo.«;
- »Dati spodbudo mladim, da prevzamejo svojo odgovornost za politično ali kulturno delovanje.«;
- »Močno si želimo, da se mladi čimbolj zavzemajo za ohranjanje identitete slovenske skupnosti v sredinah, kjer živimo!«; ter
- »Mlajši člani so tako zaposleni, da niso dovolj aktivni v svetu!«

4. Zaključek

Sveti in predstavniki slovenske skupnosti na Hrvaškem bi lahko imel večjo vlogo, kot je trenutno ima. Pregled situacije v zadnjih dvajsetih letih je pokazal, da so PSSH dokaj nezainteresirani za udeležbo in delovanje kot člani svetov in predstavniki slovenske manjšine na Hrvaškem. To se kaže tudi s pomanjkanjem kandidatov v krajih, kjer bi bilo možno kandidirati predstavnike ali člane sveta, pa tudi z nizko volilno udeležbo.

Očitno je, da obstaja povezava med obstojem svetov in predstavnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem in delovanjem slovenskih kulturnih društev. Sklepamo lahko, da so slovenska kulturna društva, čeprav gre predvsem za institucije, ki negujejo slovenski jezik, slovensko kulturo in tradicionalne elemente slovenske kulture na Hrvaškem, vseeno izjemno pomembni dejavniki tudi pri delovanju svetov in predstavnikov. To vlogo jim je dal hrvaški ustavni zakon za nacionalne manjšine, saj omogoča njihovo kandidiranje na volitvah. Društva so vsekakor še vedno pomembno jedro slovenstva, saj v krajih, kjer slovenskih društev ni, tudi ni kandidatov za volitve.

Poleg nezainteresiranosti PSSH, slabe medijske prepoznavnosti in drugih izzivov, s katerimi se srečujejo, tako člani svetov kot tudi predstavniki, in to ne samo slovenske manjšine na Hrvaškem, temveč vseh manjšin, bi bilo izjemno pomembno opraviti »skeniranje« terena, da bi se ugotovilo, če obstajajo še kateri zunanji dejavniki, še neevidentirani razlogi za pomanjkanje kandidatov na manjšinskih volitvah. En podatek, zaradi katerega je pomembno razmišljati v to smer, je tudi dejstvo, da v Krapinsko-zagorski županiji v letu 2023 manjšine niso predlagale niti enega kandidata za predstavnika ali člana sveta, pa so imele priložnost za to (DVK 2023). Torej, ali je situacija v Krapinsko-zagorski županiji, ko gre za urejanje manjšinskih vprašanj, izredno pozitivna ali negativna?

Videti je, da so člani svetov in predstavniki slovenske manjšine predvsem ženske starejše življenjske dobe, ki se tega zavedajo, zato je mogoče tudi iz odgovorov anketirancev ugotoviti, da si želijo pomladitev, večjo udeležbo mlajših, ki bi bili aktivni člani in ne samo pasivni opazovalci. Pričakujejo tudi več pobud in večjo aktivnost članov svetov.

Člani svetov, ki so bili vključeni v anketo, so svoje delovanje v mandatu 2019–2023 temeljili predvsem na ohranjanju slovenske kulture in podpiranju učenja slovenskega jezika na Hrvaškem. Zavedajo se, da njihove aktivnosti niso dovolj prisotne v medijih, možno pa je tudi sklepati, glede na odgovore, povezane s poznavanjem pravic, ki jih ponuja Republika Hrvaška, da je treba dodatno delati na izobrazbi članov sveta, pa tudi predstavnikov slovenske skupnosti na Hrvaškem. Z aktivnejšo vlogo, boljšim znanjem in vključitvijo mlajših PSSH je mogoče pričakovati določene spremembe. Če tega ne bo, se bo med člani svetov in predstavniki ohranil status quo oz. ne bo sprememb, posledično pa člani svetov in predstavniki v svojih aktivnostih ne bodo mogli pomagati slovenski skupnosti, da ohrani svoj status na Hrvaškem.

5. Literatura

ACFC/SR/II, (2004): Izvješće Republike Hrvatske o provođenju okvirne koncenvije za zaštitu nacionalnih manjina. Zagreb, Vlada Republike Hrvatske.

Beti, I. (2015): Da, izabrala sam – sebe! Večernji list, 13. 6., <https://www.vecernji.hr/vijesti/da-izabrala-sam-sebe-1010234> (23. 8. 20230).

DVK, (2003): Izbori za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina (18. 5. 2003). <https://www.izbori.hr/arhiva-izbora/index.html#/app/manjine-2003> (dostop 12. 4. 2023).

DVK, (2004): Informacija o rezultatima izbora provedenih 15. veljače 2004. Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske, Zagreb. <https://www.izbori.hr/site/UserDocImages/2269> (dostop 12. 4. 2023).

DVK, (2007): Izbori za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina (17. 6. 2007). <https://www.izbori.hr/arhiva-izbora/index.html#/app/manjine-2007> (dostop 12. 4. 2023).

DVK, (2011): Izbori za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina (10. 7. 2011). <https://www.izbori.hr/arhiva-izbora/index.html#/app/manjine-2011> (dostop 13. 4. 2023).

DVK, (2015): Izbori za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina (31. 5. 2015). <https://www.izbori.hr/arhiva-izbora/index.html#/app/manjine-2015> (dostop 13. 4. 2023).

DVK, (2019): Izbori za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina (31. 5. 2015). <https://www.izbori.hr/arhiva-izbora/index.html#/app/manjine-2019> (dostop 14. 4. 2023).

DVK, (2023a); Izbori za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina (7. 5. 2023). <https://www.izbori.hr/arhiva-izbora/index.html#/app/manjine-2023> (dostop 14. 4. 2023).

DVK, (2023b): *Informacija o konačnim rezultatima izbora članova vijeća i izbora predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave provedenih 7. svibnja 2023.* Republike Hrvatska, Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske. Zagreb. <http://www.izbori.hr/site/UserDocImages/2023/Manjinski%20izbori%202023/Statistike/Objedinjeno%20knjiga.pdf> (dostop 20. 9. 2023).

DZS, (2011): *Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama.* Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. https://web.dzs.hr/Hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_04/h01_01_04_RH.html (dostop 10. 4. 2023).

DZS, (2021): *Stanovništvo prema narodnosti po gradovima/općinama.* Popis 2021. Prvi digitalni Popis stanovništva, kućanstava i stanova u Republici Hrvatskoj. https://podaci.dzs.hr/media/td3jvrbu/popis_2021-stanovnistvo_po_gradovima_opcinama.xlsx (dostop 10. 4. 2023).

Hina, (2023): Podaci DIP-a o odazivu: Pripadnici nacionalnih manjina pokazali su slabo zanimanje. *Večernji list*, 7. 5. <https://www.vecernji.hr/vijesti/podaci-dip-a-o-odazivu-pripadnici-nacionalnih-manjina-pokazali-su-slabo-zanimanje-1678063> (dostop 15. 9. 2023).

Josipović, D. & Kržišnik-Bukić, V., (2010): Slovensko-hrvaški obmejni prostor: etnične vzporednice med popisi prebivalstva po letu 1991. Ljubljana, Inštitut za narodnostna vprašanja.

Josipović, D. & Škiljan, F., (2014): Nekaterne novejšje dileme razvoja slovenske manjšine na Hrva- škem s poudarkom na območju ob meji s Slovenijo. *Razprave in gradivo; revija za narodnostna vprašanja*, 73, 29–47.

JPT, (2015): Kmalu volitve svetov in predstavnikov slovenske manjšine, *Novi odmev*, 55,

13.

JPT, (2019): Volitve manjšinskih svetov in predstavnikov so naša nova prilika, 69, Novi odmevi, 11.

Karajić, N., Japac, L. & Krivokuća, M. (2017): *Rezultati GAP analize*. Zagreb, WYG Savjetovanje.

Krauthaker, R. (2010): Premali interes za učenje slovenskog jezika (2.), e-međimurje, 27. 10., <https://medjimurje.hr/aktualno/glas-javnosti/premali-interes-za-ucenje-slovenskog-jezika-2-3035/> (dostop 17. 9. 2023).

Kržišnik-Bukić, V., (1998): Slovenci na Hrvaškem in slovensko narodno vprašanje. Razprave in gradivo: revija za narodnostna vprašanja, 33, 7–30.

Kržišnik-Bukić, V., (2006): O Slovencih in slovenstvu na Hrvaškem od nekdanje do danes. V: Munda Hirnök, K. & Ravnik, M. (ur.) *Slovenci na Hrvaškem: dediščina in sedanjost*. Ljubljana, Slovensko etnološko društvo, 15–87.

Mašić, B. (2022): Analiza korištenja aktivnog i pasivnog biračkog prava pripadnika nacionalnih manjina u Hrvatskoj: primjer izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina 2015. i 2019. godine. *Migracijske i etničke teme* 38, 1, 73-106.

Medvešek, M. & Riman, B., (2018): Družbena participacija mladih v slovenskem zamejstvu na Hrvaškem. V: Jagodic, D. (ur.) *Družbena participacija mladih u slovenskem zamejstvu*. Ljubljana, Celovec, Trst, Inštitut za narodnostna vprašanja, Slovenski znanstveni inštitut, Slovenski narodopisni inštitut, Urban Jarnik, Slovenski raziskovalni inštitut, 185–227.

Mesarić, S. (2010): Na kraju spala knjiga na jedno slovo ... *Međimurske novine*, 20. 7., 9. <http://issuu.com/mnovine/docs/mnovine776i/9> (dostop 7. 9. 2023).

Mesarić, S. (2012): Više se ne uči slovenski jezik, ali učenici opet odlaze u Sloveniju, *Međimurske novine*, 10. 2., 10–11. <http://issuu.com/mnovine/docs/mnovine857i/10> (dostop 7. 9. 2023).

Mesarić, S. (2019): Neće biti izbora za slovensko vijeće: 'Slovenci ovdje nisu ugroženi i žive dobro', e-međimurje, 24. 4., <https://emedjimurje.net.hr/vijesti/politika/3438359/opcina-strigova-nece-biti-izbora-za-slovensko-vijece-slovenci-ovdje-nisu-ugrozeni-i-zive-dobro/> (dostop 17. 9. 2023).

Mirković, M. (2015): Uvodnik. *Sopotja*, 2, 4-5.

Mirković, M. (2019): Letos manjšinske volitve. *Sopotja*, 1, 4.

Mirković, M. (2023): Letos manjšinske volitve. *Sopotja*, 1, 3.

MIZ, (2019): Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2018. godinu za potrebe nacionalnih manjina. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Zagreb, <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/arhiva/pdf/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20provedbi%20Ustavnog%20zakona%20o%20pravima%20nacionalnih%20manjina%20%20za%202018.pdf> (dostop 10. 2. 2023).

MIZ, (2021a): Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2019. godinu za potrebe nacionalnih manjina. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Zagreb, <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20rovo%C4%91enju%20UZPNM%20za%202019..pdf> (dostop 10. 2. 2023).

MIZ, (2021b): Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2020. godinu za potrebe nacionalnih manjina. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Zagreb, <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20provo%C4%91enju%20UZPNM%20za%202020..pdf> (dostop 10. 2. 2023).

MIZ, (2022): Izvješće o provođenju Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i o utrošku sredstava osiguranih u Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2021. godinu za potrebe nacionalnih manjina. Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, Zagreb, <https://pravamanjina.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20provo%C4%91enju%20UZPNM%20za%202021..pdf> (dostop 10. 2. 2023).

Lamprianou, I., (2013): Contemporary Political Participation Research: A Critical Assessment. V: Demetriou, K. N. (ur.): Democracy in Transition: Political Participation in the European Union. Berlin, Springer, 21–42.

Pajnič, K., (2018): Ekonomski položaj in demografska struktura Slovencev na Hrvaškem: včeraj, danes, jutri. Razprave in gradivo; revija za narodnostna vprašanja, 80, 65–88.

Palermo, F. & Woelk, J., (2003): No Representation without Recognition: The Right to Political Participation of (National) Minorities. Journal of European Integration, 25, 3, 225–248.

Petričušić, A., (2012): Vijeća nacionalnih manjina. Institucija upitnog legitimiteta i uglavnom neostvarene nadležnosti. Revus, 17, 91–104.

Petričušić, A. (2021): Provedba izbora za članove vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Zagrebačka pravna revija, 10, 1, 7–29.

Petričušić, A. & Dolenec, M. (2021): Pravo na zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u nacionalnim parlamentima. Pravnik : časopis za pravna i društvena pitanja, 55, 107, 124–167.

Riman, B. & Zver, S. (2020): Aktualna politična situacija med pripadniki slovenske skupnosti na Hrvaškem. Razprave in gradivo; revija za narodnostna vprašanja, 84, 73–95.

Samardžija, M. (2023): Slaba nadležnost i kompetentnost. P-portal 15. 5., <https://p-portal.net/slaba-nadleznost-i-kompetentnost/> (dostop 15. 9. 2023).

Tatalović, S., (1997): Manjinski narodi i manjine. Zagreb, Prosvjeta.

Tatalović, S., (2001): Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Politička misao 38 (3), 95–105.

Tatalović, S., Jakešević, R. & Lacović, T., (2010): Funkcioniranje vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Međunarodne studije, 10, 3/4, 40–56.

Tatalović, S. (2022): Nacionalne manjine u Hrvatskoj (politika, obrazovanje i kultura). Zagreb, SKD Prosvjeta.

TBB, (2023): Manjšinske volitve so priložnost, da se nas sliši, 81, 13.

ULPPNM, (2023): Nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina. <https://pravamanjina.gov.hr/nacionalne-manjine/nacionalne-manjine-u-republici-hrvatskoj/352> (dostop 10. 9. 2023).

Uredništvo, (2007): Volitve za manjšinske nacionalne svete na Hrvaškem, Delo 17. 6. <https://old.delo.si/novice/slovenija/volitve-za-manjsinske-nacionalne-svete-na->

hrvaskem.html (dostop 20. 9. 2023).

Vidau, Z., (2017): What Kind of Involvement for National Minorities in the Political Decision- -Making Process?: An Overview of the Case of the Slovenes in Italy. Razprave in gradivo: revija za narodnostna vprašanja, 78, 23–39.

Zakon o izboru vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, (2019): *Narodne novine* 25/2019-491. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_03_25_491.html (dostop 15. 9. 2023).

Zebić, E. (2023a): Čuti glas manjina: Izbori u Hrvatskoj. Radio Slobodna Evropa, 4. 5. <https://www.slobodnaevropa.org/a/hrvatska-izbori-manjine/32394920.html> (dostop 15. 9. 2023).

Zebić, E. (2023b): Manjine u Hrvatskoj izabrale svoju samoupravu. Radio Slobodna Evropa, 8. 5. <https://www.slobodnaevropa.org/a/hrvatska-manjinski-izbori-rezultati/32401969.html> (dostop 15. 9. 2023).

Žagar, M., (2005): Koncepti, modeli in mehanizmi političnega predstavljanja narodnih manjšin in politike integracije. Razprave in gradivo: revija za narodnostna vprašanja, 46, 48–74.

6. Popis grafov in tablic

Tabela št. 1: Število izvoljenih svetov in predstavnikov na manjšinskih volitvah, 2003–2023	8
Tabela št. 2: Podatki o popolnih in nepopolnih svetih slovenske manjšine na Hrvaškem	8
Tabela št. 3: Potek volitev, spreminjanje možnosti volitev, kraji brez kandidatov	10
Tabela št. 4: Primerjava volilne udeležbe vseh manjšin in PSSH v obdobju med letoma 2003/2004 in 2023	12
Tabela št. 5: Podatki o skupni volilni udeležbi po manjšinah, v %	13
Tabela št. 6: Število izvoljenih po podatkih DVK in korigirane številke	14
Tabela št. 7: Prikaz finančne podpore za predstavnike in svete slovenske skupnosti, 2018–2021	15
Tabela št. 8: Število članov sveta slovenske manjšine, vključenih v raziskavo	17
Tabela št. 9: poraba sredstev svetov za leto 2020, v EUR	21
Graf št. 1: Podatki o obisku volišč za PSSH v obdobju med letoma 2003/2004 in 2023	13
Graf št. 2: Starostna struktura anketirancev	17
Graf št. 3: Število mandatov anketirancev v %	18
Graf št. 4: Odgovori anketirancev o pravicah PSSH	20
Graf št. 5: Razlogi za vključitev v svet	21
Graf št. 6: Smer delovanja anketirancev	22
Graf št. 7: Pobude in izvajanje aktivnosti članov sveta	23
Graf št. 8: Mnenje članov o delovanju in položaju sveta	24

7. Vprašalnik

Spoštovani,

anketa je namenjena raziskovanju politične participacije pripadnikov slovenske manjšine na Hrvaškem. Pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem so v glavnem apolitični, njihova udeležba na volitvah je nizka, temelj njihovega delovanja je usmerjen na ohranjanje slovenskega jezika in slovenske kulture.

Cilj ankete je zbrati podatke o aktivnih udeležencih politične participacije pripadnikov slovenske manjšine na Hrvaškem, analizirati odgovore ter ponuditi odgovore na vprašanja, zakaj so pripadniki slovenske manjšine tako malo v politično življenje na Hrvaškem.

Anketa je anonimna, namenjena je izključno za uporabo v znanstvene namene. Raziskovanje izvajajo sodelavci Inštituta za narodnostna vprašanja, Ljubljana.

Anketni vprašalnik je anonimen, raziskovalci ne bodo pridobljene podatke dajali tretjim osebam, v vsakem trenutku lahko odstopite od sodelovanja. Če vas tema zanima ter bi morda želeli, da raziskovalec z vam izvede tudi intervju, ki bo anonimen in vaši osebni podatki ne bodo javno dostopni, podatke o vaši identiteti pa bo imel samo raziskovalec, prosim, če na koncu vprašalnika vpišete svoj kontakt, da bi se vam lahko povratno oglasili.

Za vsa dodatna vprašanja lahko kontaktirate voditeljico projekta: barbara.riman@guest.arnes.si ali na telefonsko številko: 091 543 68 08.

INŠTITUT ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA
INSTITUTE FOR ETHNIC STUDIES

1. Spol: M Ž
2. Leto rojstva _____
3. Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom, koliko časa ste že član Sveta slovenske manjšine:
- a) En mandat
 - b) Dva mandata
 - c) Tri mandate
 - d) Štiri mandate
 - e) Pet mandatov (od začetka)
4. Obkrožite črko pred ustreznim odgovorom, ki se nanaša na vaš način vključitve v Svet slovenske manjšine:
- a) Samoiniciativno
 - b) Na iniciativo sedanjega predsednika/predsednice Sveta
 - c) Na predlog slovenskega kulturnog društva
 - d) Drugo:
- _____
5. Ali ste kdaj imeli funkcijo predsednika ali podpredsednika Sveta slovenske manjšine?
- DA NE
- 5.a. Če je Vaš odgovor DA, prosim, če opišete, kaj so bili/so po vašem mnenju najpomembnejši dosežki delovanja:
- _____
- _____
6. Ali poznate poglobitne pravice pripadnikov slovenske manjšine na Hrvaškem?
- DA NE

7. Obkrožite črke pred pravicami, ki jih imajo pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem:

- a) opredelitev narodnostne pripadnosti slovenski manjšini;
- b) uporaba slovenskega jezika in pisave v zasebni in javni ter uradni rabi;
- c) vzgoja in izobraževanje v slovenskem jeziku;
- d) kulturna dejavnost z ohranjanjem, razvijanjem in izražanjem slovenske kulture ter ohranjanjem in varovanjem slovenskih kulturnih dobrin in tradicije;
- e) dostop do sredstev javnega obveščanja in opravljanje dejavnosti javnega obveščanja, ki so v javni lasti (sprejemanje in širjenje informacij) v slovenskem jeziku in pisavi;
- f) samoorganiziranje in združevanje pripadnikov slovenske manjšine za doseganje skupnih interesov;
- g) zastopanost v predstavniških in izvršnih organih na državni in lokalni ravni ter v upravnih in pravosodnih organih;
- h) sodelovanje v javnem življenju in možnost vpliva na urejanje lokalnih zadev prek svetov in predstavnic/kov narodnih manjšin ter
- i) varstvo pred vsako dejavnostjo, ki bi lahko ogrozila preživetje, uresničevanje pravic in svoboščin.

8. Kateri so razlogi vaše vključitve Svet slovenske narodne manjšine? Prosim, če na lestvici od 1 do 5 ocenite vsako trditev, koliko to velja za vas (1 - sploh ne velja zame, 5 - popolnoma velja zame).

Razlog	1 – sploh ne velja zame	2 – ne velja zame	3 – niti velja, niti ne velja	4 – velja zame	5 – popolnoma velja zame	0 – ne morem oceniti
Želim nekaj narediti za pripadnike slovenske manjšine na Hrvaškem nasploh.						
Želim nekaj narediti za ohranjanje slovenske kulture na Hrvaškem.						
Vključen sem zaradi finančne podpore, ki jo dobim.						
Želim pomagati pri uresničevanju možnih pravic, ki jih pripadniki slovenske manjšine na Hrvaškem imajo.						
Želim podpirati učenje slovenskega jezika na Hrvaškem.						
Želim biti bolj politično aktiven na lokalni ravni.						
Drugo:						

9. Za čas vaše vključenosti v Svet slovenske narodne manjšine, kako ocenjujete, v katerih smereh vse je deloval? Prosim, če na lestvici od 1 do 5 ocenite vsako trditev, koliko to velja za vas (1 - sploh ne velja zame, 5 - popolnoma velja zame).

Deloval je v smeri	1 – sploh ne velja zame	2 – ne velja zame	3 – niti velja, niti ne velja	4 – velja zame	5 – popolnoma velja zame	0 – ne morem oceniti
... kulturnega delovanja.						
... podpore realizaciji različnih pravic za pripadnike slovenske manjšine.						
... podpore učenju slovenskega jezika.						
... organizacije kulturnih dogodkov.						
... podpore založniških projektov.						
... politične vidnosti pripadnikov slovenske manjšine na Hrvaškem nasploh.						
... ohranjanja lokalne kulture skupnosti, v kateri živim.						
... obeleževanje posebnih datumov, pomembnih za pripadnike slovenske manjšine na Hrvaškem.						
... večje vidnosti manjšine v lokalnih medijih.						
Drugo:						

10. Zanima nas tudi izvajanje dejavnosti, ki ste jih mogoče vi spodbudili. Prosim, če na lestvici od 1 do 5 ocenite vsako trditev, koliko to velja za vas. (1 - sploh ne velja zame, 5 - popolnoma velja zame).

Aktivnosti	1 – sploh ne velja zame	2 – ne velja zame	3 – niti velja, niti ne velja	4 – velja zame	5 – popolnoma velja zame	0 – ne morem oceniti
Pogosto sem dal pobudo za različne dejavnosti.						
Predlogi mojih dejavnosti so bili sprejeti in izvedeni.						
Redno smo imeli sestanke in dogovarjali dejavnosti.						
Vključeval sem se aktivno v izvajanje določenih dejavnosti.						
V vsakem tretnusku sem bil seznanjen z delovanjem Sveta slovenske narodne manjšine.						
Nisem imel novenih predlogov za uvajanje dejavnosti.						
Drugo:						

11. Kakšno je vaše mnenje o funkcionalnosti svetov slovenske manjšine na Hrvaškem nasploh? Prosim, če na lestvici od 1 do 5 ocenite vsako trditev, koliko to velja za vas. (1 - sploh ne velja zame, 5 - popolnoma velja zame).

Menim, da	1 – sploh ne velja zame	2 – ne velja zame	3 – niti velja, niti ne velja	4 – velja zame	5 – popolnoma velja zame	0 – ne morem oceniti
... so sveti slovenske narodne manjšine na Hrvaškem izjemno pomembni in da vplivajo na izboljšanje položaja pripadnikov slovenske manjšine na Hrvaškem.						
... bi sveti slovenske narodne manjšine lahko imeli večjo funkcijo in ne samo svetovalne.						
... bi organizacija delovanja našega Sveta slovenske narodne manjšine lahko bila boljša.						
... da bi člani našega Sveta slovenske narodne manjšine lahko bili bolj aktivni.						
... bi sveti slovenske manjšine na Hrvaškem lahko pridobili več medijske pozornosti.						
... da je delovanje svetov slovenske narodne manjšine na Hrvaškem v medijih dovolj pokrito.						
... da bi v našem Svetu slovenske narodne manjšine lahko bilo več mlajših članov.						

12. Prosim, če imate še kakšno mnenje ali predloge, da jih zapišete.

Še enkrat se iskreno zahvaljujemo! Če bi želeli morda z nami izmenjati še kakšne informacije ali nadaljevati sodelovanje v raziskavi, bomo veseli vašega kontakta (telefonska številka ali e-pošta). Lahko pa nas tudi osebno kontaktirate na naslov: barbara.riman@guest.arnes.si ali na 091 543 68 08. Veseli bomo vašega javljanja!